

068. Twaalfde Groot Nederlands Dictee van het Davidsfonds (auteur: Jo vander Meylen)

Finale voor de miniemen: Goedemorgen

Goedemorgen en welkom op het finaledictee in het Vlaams Parlement. Hoewel je je elke morgen opnieuw moet afvragen of het wel zo'n goede morgen wordt. Je immuunsysteem heeft het alvast niet begeven vandaag en ik hoop dat er ook van psychosomatische symptomen geen sprake is. Het mag dan wat depressief klinken, maar als we de waarheid onder ogen durven zien, dan is het nog niet eens zo lang geleden dat de vogelgriep aan de poorten van West-Europa stond. Men kan immers niet precies inschatten hoeveel van die aangetaste dieren al geveild zijn en in de voedselketen terechtwamen. Al die besmette dieren nu traceren lijkt me onbegonnen werk. Zeer waarschijnlijk werd er eerst druk gelobbyd om te proberen de affaire in de doofpot te steken. Gelukkig zijn er in ontwikkelde landen instanties, zoals het voedselagentschap, die erover waken dat de volksgezondheid niet in gevaar komt.

De bezorgdheid die wetenschappers van allerlei allooi over het nieuwe virus uitten, maakte me toch enigszins ongerust. Nu moet je die onheilspellende berichten natuurlijk altijd met een korreltje zout nemen. De hygiënische voorschriften die in onze contreien gelden, kan je niet vergelijken met die uit andere, minder ontwikkelde landen. Als kinderen in ontwikkelingslanden nog mogen spelen met besmette dieren en de kadavers niet vernietigd worden, dan doet me dat toch een beetje steigeren. Dat is om problemen vragen. Nu wil ik niet hautain overkomen en de plaatselijke bevolking voor luiwammesen verslijten. Ik wijt het eerder aan onwetendheid. Dat is tenminste de meest plausibele uitleg die ik kan geven bij het zien van tv-beelden waarop je kon vaststellen dat de autochtone bevolking zomaar overleden, besmette of aangetaste dieren in rivieren stortte, waardoor de virussen en bacteriën in de waterkringloop terechtwamen om er welig te tieren.

Er is daarnaast ook nog de economische impact waarmee politici van de betreffende landen rekening moeten houden. We kunnen ons dan ook afvragen of we de grootte van deze catastrofe wel kunnen inschatten. De werkelijke draagwijdte kennen zou weleens het stilvallen van de totale wereldverkoop in pluimvee kunnen betekenen, met als gevolg het faillissement van duizenden bedrijven. Om van de toeristische sector nog maar te zwijgen. Pittoreske stranden en andere leuke plekjes in de desbetreffende landen zouden er erg leeg bij liggen. Misschien is het dan maar beter dat we niet alles weten. Onrust en paniek zijn ook grote boosdoeners.

Toch moeten we voorzichtigheid prediken, want de Spaanse griep zorgde aan het begin van vorige eeuw wereldwijd voor meer slachtoffers dan de Eerste Wereldoorlog. Wetenschappers suggereren dat ze heel erg waakzaam zijn en het virus goed in de gaten houden. Het is van cruciaal belang om de situatie op de voet te volgen opdat er geen pandemie uitbreekt, waarvan de reikwijdte niet meer in te schatten is. Want tot op heden is er geen doeltreffend wondermiddel waarmee de bevolking op grote schaal kan worden gevaccineerd. Persoonlijk vind ik het belangrijk dat mensen weten welke stappen er bij mogelijk gevaar genomen zullen worden, in plaats van steeds maar weer te bakkeleien over waar deze variant van vogelgriep nu precies is ontstaan; zo lopen we tenminste geen trauma's op nog voor het eventuele probleem zich voordoet.

Toen ik eindelijk bekomen was van de kans op een mogelijke invasie van de vogelgriep, las ik in een krant dat België ook nog eens het meest vervuilde land in Europa was. Wereldwijd staan we op de negenendertigste plaats. Ook niet meteen een rooskleurig vooruitzicht. Bovendien heerst er weer paniek in de varkenssector. Een tweede dioxinecrisis treft ons land en dat van onze noorderburen. Wat verder las ik dan weer dat een iets te enthousiaste doe-het-zelver erin geslaagd was de waterleiding aan te sluiten op de gasleiding. Je ziet het, dit dictee is met een 'goedemorgen' begonnen, maar die morgen begint al behoorlijk zwartgallig en zwaarmoedig te klinken.

Toch kan ik me maar moeilijk van mijn pessimisme ontdoen en word ik overvallen door denkbeeldige, doffe kloppende, stekende, acute en vaak chronische pijnen. Het is algemeen bekend dat pijn vaak een psychische oorzaak heeft. Misschien is het weleens interessant om te onderzoeken of de onwetendheid over kwalen en ziektes niet leidt tot angsten die eigenlijk nergens voor nodig zijn. Meestal word je als volwassene – en ook als kind – door dokters en verpleegsters met een kluitje in het riet gestuurd. Je krijgt een aantal termen op je bord waarvan je verstand stilstaat en die de onzekerheid alleen nog maar vergroten.

Toen ik laatst in een gespecialiseerde zaak voor kinderliteratuur op zoek was naar een leuk cadeau voor mijn nichtje, stootte ik op het boek van de Zwitserse kinderdokter Meike Wördermann. "Prik of pleister? Ziektes helder uitgelegd aan kinderen" is de titel van het boek. Daarin maakt ze komaf met de opeenstapeling van moeilijke medische termen waar je geen sikkepit van begrijpt. Weet jij wat symptomen, parasieten of calorieën nu juist zijn? Heb jij ooit al gehoord van een incubatietijd? Om nog maar te zwijgen van valse kroep, mucoviscidose, netelroos, polio, insomnia, de zesde ziekte of roodvonk. Alleen al het horen van die woorden maakt me ziek. En geloof me, dat is slechts het topje van de ijsberg.

"Prik of pleister"? biedt kinderen en jongeren een totaal nieuwe kijk op de medische wereld. Gecompliceerde termen en vervelende kwaaltjes worden hier duidelijk en overzichtelijk uitgelegd. Ze worden bovendien gekruid met massa's interessante weetjes, grappige anekdotes en leuke illustraties. De eenvoudige taal in het boek gaf me meteen een aangenaam en evenwichtig gevoel. Er wordt trouwens niet alleen uitgebreid aandacht geschonken aan de ziektes van het lichaam, ook de ziel komt aan bod. De nuttige tips overgieten het geheel als een luchtig sausje. Wat hoort er thuis in je huisapotheek? Hoe help je anderen met brand- en snijwonden, de hik, of slikproblemen? Hoe help je iemand die klem zit, iemand die iets in z'n oog kreeg...?

Het boek legt ook goed uit wat pijn precies is. Want als ik ieder van jullie zou vragen om een sluitende definitie te geven van pijn, dan zou dat een hele opgave zijn. Dokter Wördermann legt het zo uit: pijn is een signaal van je lichaam om aan te duiden dat iets niet in orde is. Ze vergelijkt het pijnsysteem in je lichaam met de opbouw van een complex telefoonnet. Overal zitten leidingen – ook wel zenuwbanen genoemd – en tussenstations. Die leidingen zijn dan weer verbonden met een centrale, de hersenen. Pijn wordt dus vanuit de plaats waar ze ontstaat door boodschappers naar de dichtstbijzijnde zenuwbaan, of 'leiding', gebracht. Van daaruit gaat het naar de centrale, je hersenen dus. Soms werken de zenuwbanen zo snel dat ze de pijn te vlug af zijn. Als je bijvoorbeeld je voet verzwikt, kan het gebeuren dat die informatie naar het ruggenmerg wordt geleid en daar een reflex uitlokt. Dankzij die bliksemsnelle reactie zet je je voet weer recht nog voor je bewust pijn hebt gevoeld. Op die manier voorkom je een pijnlijke en gezwollen enkel.

Ik moet erg gefascineerd geraakt zijn door het boek want ik kwam pas terug tot mezelf toen de winkeljuffrouw me in commandostijl en zwaar geïrriteerd vroeg of ik het verschil kende tussen haar zaak en een bibliotheek. Ik haastte me naar de kassa en vroeg de nurkse vrouw, die me op dat moment wel kon lynchen, met een grijns op mijn gezicht en een gemaakt fragiel stemmetje, maar zonder enige vorm van gêne, of ze het boek misschien netjes van een cadeauverpakking kon voorzien. Hoewel ik toen al wist dat ik het boek tijdens de drukke avondspits op de tram verder zou verslinden. Als ik daaraan terugdenk, wordt het toch nog een goede morgen.

Bijkomende proef (voor het scheiden van eventueel ex aequo gerangschikte deelnemers)

In de oorspronkelijke opgave waren 11 gecursiveerde woorden en woordgroepen verkeerd gespeld.

1. De minnares van de politicus werd tijdens een etentje bij kaarslicht in een gerenommeerd Brussels restaurant opgemerkt door de minister-president.
2. Na twee espresso's en een cakeje konden de Oost-Afrikaanse ex-vluchtelingen hun gloednieuwe Belgische paspoorten eindelijk in ontvangst nemen.
3. De bewuste e-mail werd stante pede gedeletet zodat er geen spoor meer van in de computerbestanden van de laptop is terug te vinden.
4. De loonanciënniteit van de receptioniste van de Chinese ambassade werd teruggeschroefd na haar consequente doch negatieve uitlatingen rond het nucleaire beleid van het land.
5. De voormalige vrijheidsstrijder kreeg op de gala-avond ter gelegenheid van de opening van het nieuwe parlamentsgebouw een sms'je waarin stond dat hij de volgende zes jaar het burgemeesterschap aangeboden kreeg.